
ФУТБОЛЪТ

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ

ОТБОРИ • ПРАВИЛА • ПЪРВЕНСТВА • ТАКТИКИ

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	10	Съдии	56
1. ВЕЛИКАТА ИГРА		Технологиите във футбола	60
Древните игри с топка	14	Правилата	62
От народна игра към		Използване на статичните	
асоцииран спорт	16	положения	64
Глобалната игра	18	Правилото за засада	66
През XX век	20	Нарушения и „мръсни“ номера	68
Футзал (Футебол де салао)	22	Фланелки, гашета и чорапи	70
Плажен футбол	24	Обувки и предпазни средства	72
Футбол на закрито/ Уличен футбол	26	Фланелки	74
Фрийстайл футбол	28	Топката	76
Параолимпийски футбол	30	Вратата	78
Футбол за удоволствие	32	Песните на победата	80
Да наблюдаваш играта	34		
Фенове	36	3. ОТБОРНА ИГРА	
		Отборна игра: основни концепции	84
2. КАК СЕ ИГРАЕ ИГРАТА		Схеми на игра	86
Теренът	40	Дефанзивни тактики	90
Защитници	42	Как се уговаря футболен мач	94
Полузащитници	46	Статични положения	96
Нападатели	50	Офанзивни тактики	98
Вратари	54	Мениджъри и треньори	102
		Структурата на един футболен клуб	106

4. ИНДИВИДУАЛНИ УМЕНИЯ

Анатомията на един футболист	110
Интелектът на един футболист	112
Загрявка	114
Тренировка	116
Контрол над топката	118
Подаване	120
Дрибъл	122
Степовъри	124
Завъртане и обръщане	126
Лъжливи движения	128
Удари от земя	130
Удари от въздуха	132
Удари с глава	134
Странични хвърляния и ъглови удари	136
Свободни удари	138
Наказателни удари	140
Пазене на вратата	142
Отнемане на топката	146
Умения в свободния стил	148
Контузии	150

5. ПЛАНЕТА ФУТБОЛ

Конфедерациите на ФИФА	154
Европа: УЕФА	
Англия	158
Известни стадиони:	
Стадион „Уембли“	160
Англия: клубовете от Севера	162
Англия: клубовете от Юга	164
Шотландия	166
Челс	168
Северна Ирландия	169
Ейре	170
Белгия	171
Лудостта на парите	172
Франция	174
Френските клубове	176
Нидерландия	178
Нидерландските клубове:	
голямата тройка	180
Дания	182
Швеция	183
Норвегия	184
Финландия	185
Германия	186

Германските клубове	188	Бразилия	234
Австрия	190	Бразилските клубове	236
Швейцария	191	Глобалната миграция	238
Испания	192	Парагвай/Уругвай	240
Двата испански гранда	194	Чили/Боливия	241
Известни стадиони:		Перу/Еквадор	242
Стадионът в Брага	196	Венецуела/Колумбия	243
Испания: преследвачите	198		
Португалия	200	СЕВЕРНА, ЦЕНТРАЛНА АМЕРИКА	
Португалските клубове	202	И КАРИБИТЕ: КОНКАКАФ	244
Италия	204	САЩ	246
Италия: Ювентус и Интер	206	Канада	247
Велики мачове: Милан с/у Ливърпул	208	Мексико	248
Италия: Милан и Рома	210	КОНКАКАФ: Най-големите клубове	250
Гърция	212		
Турция	213	АФРИКА: КАФ	252
България	214	Алжир/Египет	254
Румъния	215	Мароко/Тунис	255
Хърватска	216	Нигерия	256
Чехия	217	Камерун	257
Сърбия	218	Кот Д'Ивоар	258
Унгария	219	Гана	259
Велики мачове: Англия срещу Унгария	220	ДР Конго	260
Полша	222	ЮАР	261
Украйна	223	Африка: Най-големите клубове	262
Русия	224		
Израел	225	АЗИЯ И ОКЕАНИЯ: АФК И ОФК	264
Малките в УЕФА	226	Иран/Ирак	266
		Саудитска Арабия/ОАЕ	267
Южна Америка: КОНМЕБОЛ	228	Известни стадиони:	
Аржентина	230	Стадион „Крал Фахд“	268
Аржентинските клубове	232	Индия	270

Китай	271
Япония	272
Южна Корея	273
Малайзия/Виетнам	274
Сверна Корея/Тайланд	275
Азия: Най-големите клубове	276
Австралия	278
Океания	280

6. ПЪРВЕНСТВАТА

СВЕТОВНИТЕ ПЪРВЕНСТВА	284
Уругвай 1930	286
Италия 1934	288
Франция 1938	290
Бразилия 1950	292
Швейцария 1954	294
Швеция 1958	296
Чили 1962	298
Англия 1966	300
Мексико 1970	302
Велики мачове:	
Бразилия срещу Италия	304
ФРГ 1974	306
Аржентина 1978	308
Испания 1982	310
Мексико 1986	312
Велики мачове:	
Аржентина срещу Англия	314
Италия 1990	316
САЩ 1994	318
Франция 1998	320

Южна Корея и Япония 2002	322
Известни стадиони: Сапоро Доум	324
Германия 2006	326
ЮАР 2010	328
Бразилия 2014	330
Русия 2018	332
Световно първенство за жени	334

КОНТИНЕНТАЛНИ ПЪРВЕНСТВА	336
Европейско първенство	338
Турнирните купи	342
Шампионска лига на УЕФА	344
Велики мачове: Айнтрахт (Франкфурт) срещу Реал (Мадрид)	350
Лига Европа на УЕФА	352
Копа Америка	354
Копа Либертадорес	354
Голд Къп	356
Купа на африканските нации	358
Шампионска лига на Африка	360
Купа на Азия	362
Шампионска лига на Азия	364
Световно клубно първенство	366
Олимпийски игри	368

7. СТАТИСТИКА

Световни и международни отличия	372
Показалец	390
Допълнителни източници	399
Благодарности	400

УВОД

Футболът е най-популярният спорт на света. От Гренландия до Андите хората просто не могат да устоят да не ритат топка или да не гледат как други правят същото. Цифрите са смайващи. Около 250 милиона души играят редовно футбол. Ако футболистите се съберат в една нация, то тя ще бъде четвъртата по население в света. Междувременно телевизионната зрителска аудитория на Световното първенство през 2018 г. достига до 3,57 милиарда души – почти половината от цялото население на Земята.

Би могло да се каже, че футболът е универсалният език. Ако се окажете във вътрешността на чужда страна и не говорите местния език, то бихте могли да завържете разговор, като използвате няколко жеста с ръце, придружени от имената на някои забележителни играчи. Сложете едната ръка на нивото на кръста, докато казвате „Пеле“, а след това я вдигнете нагоре, произнасяйки „Марадона“, и бързо ще започнете да печелите приятели.

Футболът събира хората и им дава чувство за идентичност. Той е една безкрайна сапунена опера, която сякаш очертава времевата линия на живота ни; той е източник на безкрайни спорове; олицетворение на всички аспекти на човешкото битие – герои и подлеци, любов и ненавист, сила, политика и пари. Също като и животът, играта е извор на върховна красота и на съкрушително разочарование.

Тази книга отразява в пълна степен това удивително разнообразие – от различните достойнства на отделни райони и човешки качества до най-смешните песни от трибуните. От нейните страници ще научите как да боравите с топката като Бекъм, ще се срещнете с кучето, което открива Световната купа, скрита в градска градина, и ще разберете как мач от лигата на Мадагаскар може да завърши с резултат 149:0. Единственото нещо, което няма да може да разберете от тази книга, е защо хората са толкова луди по футбола. Но пък нищо не ни пречи, да ви предоставим няколко теории, които биха могли до известна степен да обяснят неистовата любов на хората към тази игра.

Някои изследователи разглеждат играта като заместник на лова, от който е зависело оцеляването на нашите праотци. Така погледнато, голът е равнозначен на убиването на животно, което може би обяснява онова особено чувство при поразяването на противниковата врата. Друга теория разглежда футбола като един вид ритуална война, което обяснява наличието на военна терминология (кампании, офанзивни и дефанзивни схеми, тактики, капитани). Може би не е случайно, че неговата популярност съвпада с една епоха, в която младите хора биват въвличани по-рядко в битки, отколкото в миналото.

И двете теории си имат своите достойнства, но може би трябва да се даде друго просто обяснение. Футболът е универсално средство за самоизява и забавление, за нови срещи, запознанства и приятелства. Когато играем, ние го правим с други хора, с които сякаш ставаме едно цяло. И разбира се не само мъжете се чувстват по този начин. Мачовете на жените също са изключително популярни. Всяко използване в тази книга на „той“, може лесно да бъде заменено с „тя“.

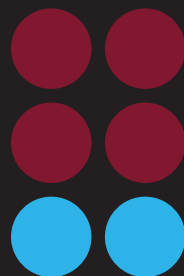
Още от самото начало ние имахме намерение да напишем тази книга, без да използваме цитати, свързани с играта, но още в увода ни се наложи да използваме един, който най-точно обяснява популярността на футбола. Великият мениджър на „Ливърпул“ Бил Шенкли казва: „Някои хора вярват, че футболът е въпрос на живот и смърт. Аз изобщо не съм съгласен с това твърдение. Мога да ви уверя, че той е много повече“. Никой не може по-точно да улови лишената от логика дълбочина на страстта, която е предизвикана от двадесет и двама мъже, които гонят една топка.

Дейвид Голдблат

КАК СЕ ИГРАЕ
ИГРАТА

ТЕРЕНЪТ

Професионалният футбол се играе на равно игрище с естествена или с изкуствена трева, очертанятията върху което трябва да са по установен начин. Все пак площта на терена може да варира. Игралното поле трябва да е правоъгълно – дължината на тъчлинията трябва да бъде по-голяма от дължината на голлинията.

ИГРАЛНАТА ПОВЪРХНОСТ

Извън професионалните лиги футболът може да се играе на каквато и да е равна повърхност, като пясък, сгурия или синтетични настилки, но най-предпочитана е естествената трева. Все пак тревата изисква и персонал за поддръжка, който да използва трактори, валяци, косачки и пръскачки. Каквато и да е повърхността, всеки може да играе футбол: всичко, от което се нуждае, са два отбора, една топка, две врати и един равен терен.

ИГРАЛНОТО ПОЛЕ

Външните граници на игрището са очертани от тъчлините и голлините. Ако топката пресече с целия си обем тъчлинията, тя е във от игра. Ако топката пресече голлинията между гредите, има отбелязан гол. Ако част от топката се намира върху линията, то тя се намира в игра.

Точка за изпълнение на дузпа

Точката за изпълнение на дузпа се намира на 11 м (12 ярда) от голлинията.

Малко наказателно поле

Също така известно като малък пеналт, от който се изпълняват ударите от вратата.

ВЪПРОС НА РАЗМЕР

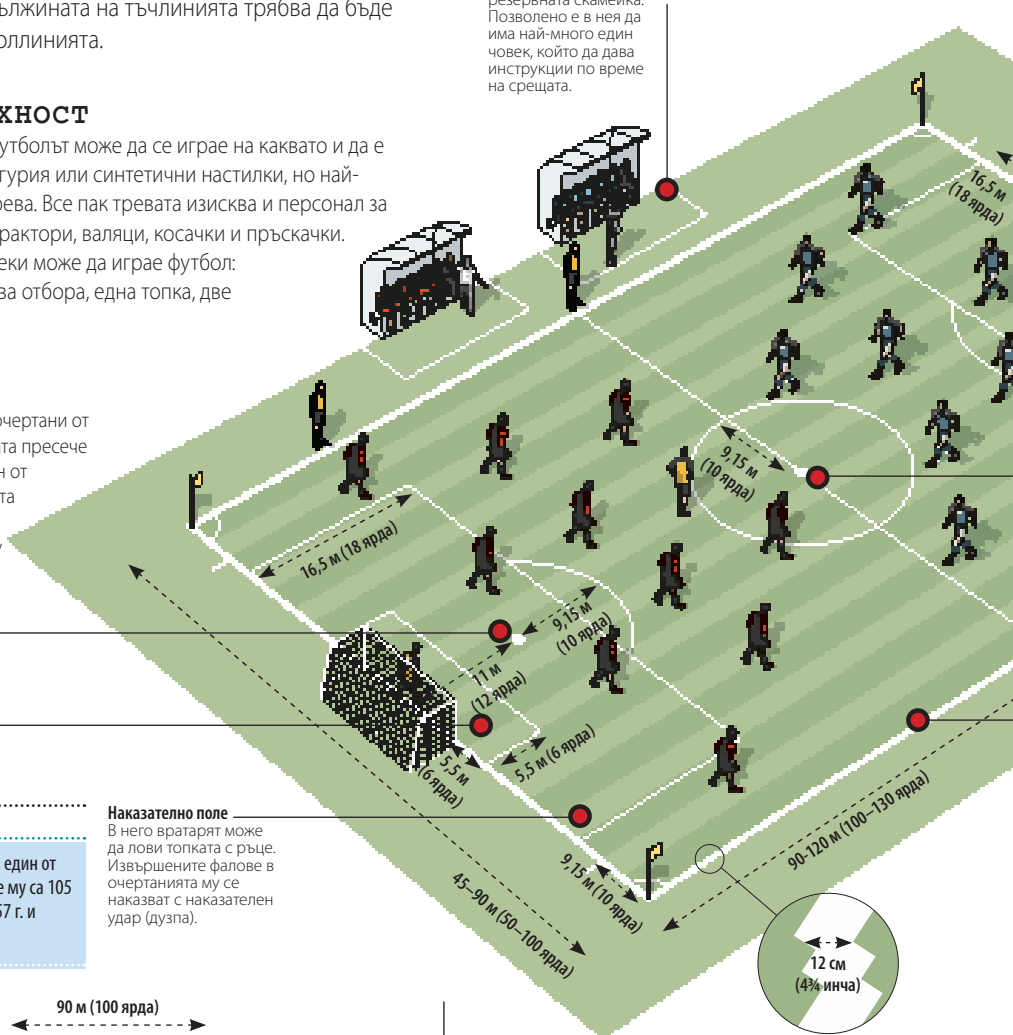
Стадионът на Барселона „Камп Ноу“ има един от най-големите терени в света. Размерите му са 105 x 72 м (115 x 78 ярда). Открит е през 1957 г. и побира близо 99 000 зрители.

Наказателно поле

В него вратарят може да лови топката с ръце. Извършените фалове в очертанятията му се наказват с наказателен удар (дузпа).

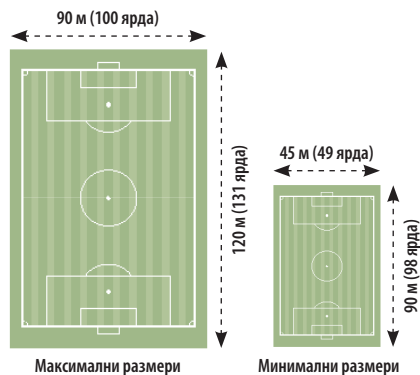
Техническа зона

И двата отбора имат техническа зона, която заема площ с радиус от 1 м (3 фута) от резервната скамейка. Позволено е в нея да има най-много един човек, който да дава инструкции по време на срещата.

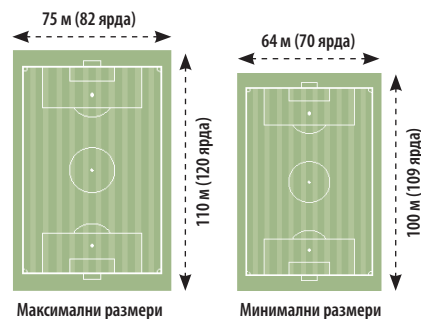
РАЗМЕРИ НА ТЕРЕНА

Правилата на играта, които са публикувани от ФИФА (виж стр. 62–63), гласят, че очертанятията на терена са постоянни. За сметка на това обаче има свобода по отношение на дължината на тези линии и на цялостния размер на игралното поле. Разрешените граници на големината на терена зависят от това дали на него се играят мачове от вътрешни или от международни състезания. Задължително условие е дебелината на линията да е 12 см (4¾ инча).

ВЪТРЕШНИ МАЧОВЕ

За мачове от вътрешни надпревари размерът на игрището може да варира в показаните граници, стига теренът да не приеме квадратна форма.

МЕЖДУНАРОДНИ СРЕЩИ

За международните срещи размерите на терена могат да варират в позволените граници, въпреки че варирането е по-малко от това за мачовете от вътрешни първенства.

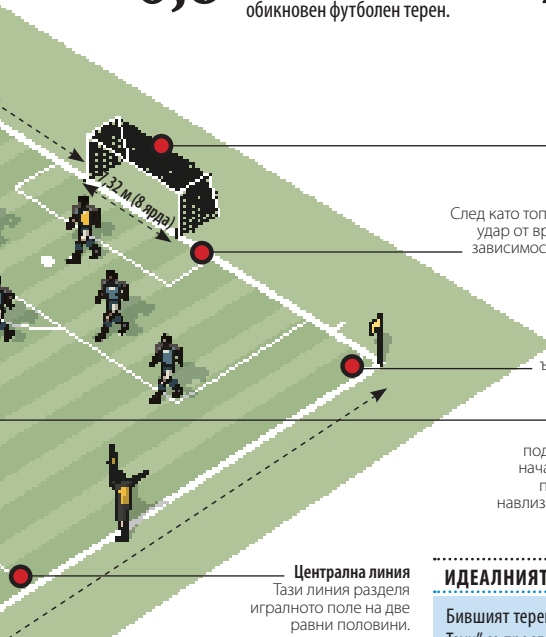
22 161 она е общата маса на материалите от камък, видовете пясък и почва, които са необходими за направата на едно професионално игрище.

37 километра (23 мили) е общата дължина на тръбите от подземното отопление на терена на „Олд Трафорд“ – стадиона на „Манчестър Юнайтед“.

1 е капсулата, която е заровена под стадион „Уембли“.

0,6 км (1/3 миля) е общата дължина на белите линии на един обикновен футболен терен.

25 мм (1 инч) е оптималната височина на тревата.

Врата
Врата има на средата на всяка голлиния и трябва да е с ширина 7,32 м (8 ярда).

Аутлиния
След като топката пресече аутлинията, се отсъжда удар от вратата (аут) или ъглов удар (корнер) в зависимост от това кой последен е играл с нея.

Дъга на мястото за ъглов удар
Ъгловите удари (корнерите) се изпълняват от дъгата в някой от ъглите, която е с радиус от 1 м (1 ярд).

Централен кръг на терена
От точка в центъра се започва или подновява играта при отбелязан гол и в началото на всяко полувреме. Играта на противниковия отбор нямат право да навлизат в централния кръг, докато не бъде изпълнен начален удар.

Централна линия
Тази линия разделя игралното поле на две равни половини.

Тъчлиния
Ако топката пресече изцяло тази линия, се изпълнява странично хвърляне (тъч) от отбора, чийто играч не е играл последен с нея.

ИДЕАЛНИЯТ ТЕРЕН

Бившият терен на английския отбор „Йоувил Таун“ се прославя с наклона си. Разликата във височината в двата му края е била около 1,8 м (6 фута). Сега на неговото място (в центъра на града) е изграден супермаркет.

ПЕТТЕ НАЙ-НЕОБИКНОВЕНИ ФУТБОЛНИ ТЕРЕНА

Всеки терен е уникален, но изброените тук са след най-необикновените по света.

СТАДИОН „ЕРНАНДО СИЛЕС“

Националният стадион на Боливия се намира на 3600 м (2 1/3 мили) надморска височина. През май 2007 г. вследствие на множеството оплаквания от играещи на тази височина футболисти, че остават без въздух, ФИФА забранява да се провеждат футболни срещи на височина над 2750 м (1 3/4 мили) над морското равнище. След протести на засегнатите страни, ФИФА отменя забраната.

ПЛАТФОРМАТА В МАРИНА БЕЙ

След като разрушават националния стадион, властите в Сингапур построяват гигантски плаващ футболен терен, който да стои на котва в Марина Бей. Първите официални мачове на платформата се изиграха през февруари 2009 г.

АДИДАС ФУТБОЛ ПАРК

През 2001 г. е открито игрище на покрива на универсалния магазин „Токио Тойоко“ в токийския квартал Шибуйа. Оттогава около 500 отбора са се регистрирали да играят футбол тук – на 40 м (130 фута) височина над този нива, което се от пространството мегаполиса.

МАУНТ САЯМА

През 2001 г. на равното място от билото на втората по големина планина в Южна Америка се изиграва мач (от по две 20-минутни полувремена) на височина от 6500 м (4 мили) над морското равнище.

ГРИТВИКЕН

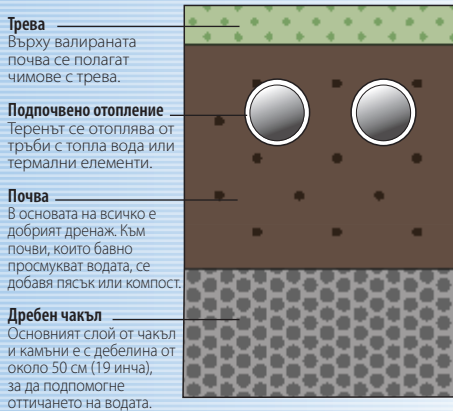
Най-южното постоянно футболно игрище се намира в Гритвикен на остров Южна Джорджия (в южната част на Атлантически океан) на 54,3° южна ширина. Направено от викториански китоловци, то все още се използва от изследователи от британската антарктическа мисия.

ИГРАЛНИ ПОВЪРХНОСТИ

Според правилата на играта (виж стр. 62–63) официални мачове могат да се играят на естествени или изкуствени настилки. Изкуствените игрища трябва да отговарят на изискванията, установени от ФИФА, и да са в зелен цвят.

ЕСТЕСТВЕНИ ИГРАЛНИ НАСТИЛКИ

Тревата е най-естествената форма на игрална настилка. При стадионите на големите клубове тревните настилки периодично се поливат и косят, за да се подобри дренажната им способност и да достигне въздух до корените. По принцип, за да се поддържа висок стандарт, чимовите се подменят поне веднъж на сезон. За да се избегне проблемът със замръзването, се използва подпочвено отопление.

Трева

Върху валираната почва се полагат чимове с трева.

Подпочвено отопление

Теренът се отоплява от тръби с топла вода или термални елементи.

Почва

В основата на всичко е добрият дренаж. Към почви, които бавно просмукуват водата, се добавя пясък или компост.

Дребен чакъл

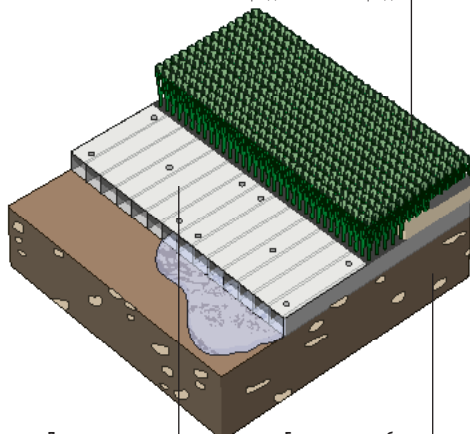
Основният слой от чакъл и камъни е с дебелина от около 50 см (19 инча), за да подпомогне оттичането на водата.

ИЗКУСТВЕНИ НАСТИЛКИ

Изкуствените (или синтетичните) настилки съществуват от 1965 г., когато е използвана AstroTurf™ при стадиона „Астродоум“ в Хюстън (Тексас). Във футбола тези настилки стават популярни през 80-те години на ХХ в., след което са забравени. В последните години ФИФА проявява засилен интерес към изкуствените настилки вследствие на новите технологични разработки.

Изкуствена трева

Изкуственото тревно покритие е изградено от дълги около 5 см (2 инча) полиетиленови стръкчета с еластична структура, която ги поддържа изправени и ги предпазва от повреда.

Дренажна система

Изкуствената трева, гумената основа и дренажната система са най-отгоре на изкуствената настилка.

Еластична мембрана

„Тревата“ е засята в еластична пластмасова подложка, чийто малки дупчици улесняват оттичането.

ЗАЩИТНИЦИ

Защитниците имат задачата да попречат на атакуващия отбор да отбележи гол и да спечелят обратно владението на топката, така че да се проведе контраатака. Докато всеки играч на полето трябва да допринесе за тези две задачи, то най-натоварени с реализирането им са защитниците. Те могат да бъдат категоризирани като „централни“ (виж на следващата страница) или „крайни“ (виж стр. 44).

РОЛЯТА НА ЗАЩИТНИЦИТЕ

Освен поемането на индивидуална инициатива, когато е необходимо, защитникът трябва да работи заедно с целия отбор, като прилага различни умения и тактически прийоми. Бранителите принуждават атакуващия отбор да греша, като се стреми да бъде максимално близо до неговите нападатели, като пресичат неговите подавания и печелят притежанието на топката. Защитните стратегии могат да включват „зоново“ или „персонално“ покритие (виж стр.90–93).

НЕОБХОДИМИ УМЕНИЯ

Защитникът трябва да бъде играч с много умения. Той трябва да е способен да изнесе топката напред по сигурен начин и да направи точно подаване към съотборниците си, които са се пласирали по-добре за развиване на атаката. Умението точно да предвижда заплахите, е също толкова важно, колкото и това да се концентрира върху персоналните си задачи.

Съчетанието от кураж и отлични технически качества правят от защитника играч, който може да прави решителни шпагати пред вратата, която защитава. Също така силата и прецизността му дават възможност да действа ефективно, когато е в положение „един на един“ с противника, независимо какви са били очакванията за случващото се на терена.

ГОЛЯМАТА ЦЕНА

Когато защитниците правят грешки, често резултатът е получен гол. Една такава грешка направи защитникът на Колумбия, Андрес Ескобар по време на Световното първенство през 1994 г. Неговият автогол, извършил отбора му от турнира, му костваше живота. Той бе застрелян след завръщането си в Колумбия.

РОБЕРТО АЯЛА

Аяла е смятан за един от най-добрите централни защитници в този спорт. Той има 115 мача за Аржентина, като в 63 от тях е капитан.

Защитна преса

Играчът е следван, като постоянно е притискан от защитника.

ПАЗЕНЕ

Когато защитник следва отблизо движенията на един нападател, става дума за „пазене“. Защитникът би могъл да попречи на нападателя да получи пас или да подаде на друг свой съотборник.

Бърза работа

Защитниците трябва да имат бързи рефлексии, за да могат да пресичат подаванията.

ПРЕСИЧАНЕ

Ако защитник пресече подаване на нападателя, то това често е в резултат на пресата, която е приложена от защитаващия се отбор като цяло, чрез твърдо покриване и намаляване на свободното пространство.

Борба за владене

Защитникът протяга крак (шпагат), за да избие или отнеме топката, без да повала противниковия играч.

ШПАГАТ

Използването на краката за отнемане на топката е известно като шпагат (влизане). То може да бъде много ефективно, но защитникът трябва отлично да е разчел действията си, тъй като има голяма опасност да извърши нарушение.

ОТНЕМАНИЯ НА ТОПКАТА

Защитниците трябва да са способни да „четат играта“. Те правят най-много отнемания на топката средно на мач спрямо който и да е друг играч.

Отнемания от един футболист по време на мач – 15

Отнемания от един защитник по време на мач – 20

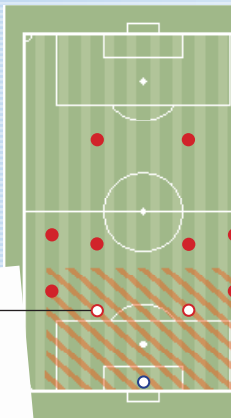

ЦЕНТРАЛНИ ЗАЩИТНИЦИ

Ролята на централния защитник, която включва позициите на стопера и на либерото (виж по-долу), изисква постоянно внимание и голяма физическа сила. Способността да се предвиди опасността, преди да се е случила, и да се предприеме ефективно превантивно действие, често е от основно значение за успеха на един отбор.

ЦЕНТРАЛЕН ЗАЩИТНИК

Централният защитник, или стопер (някъде, известен като централен халф - виж стр. 45) е последната защитна преграда на един отбор. Често успехът или провалът са в резултат на способността на играча да атакува ефективно и да спечели топката. Един централен бранител трябва да бъде висок, което е от съществена необходимост при двубоите във въздуха. Също така той трябва да е здрав физически, безстрашен, решителен и да може да атакува топката в решителните моменти.

На пост
Централните защитници са отговорни за охраната на зоната пред вратата.

ВЛАДЕНИЯ НА ЦЕНТРАЛНИТЕ ЗАЩИТНИЦИ

Всеки отбор обикновено разполага с двама централни защитници пред вратаря. Те следят намиращите се в предни позиции противникови нападатели и се стремят да изнесат топката от наказателното поле.

РИО ФЪРДИНАНД

Централният защитник на Англия притежаваше както страхотно спокойствие и способност да подава, така и умение да изнеса топката към атакуващите футболисти.

ФУТБОЛЪТ Е ГЕНЕРАЛЕН, ЗАЩИТАТА Е... СПЕЦЕФИЧНА.

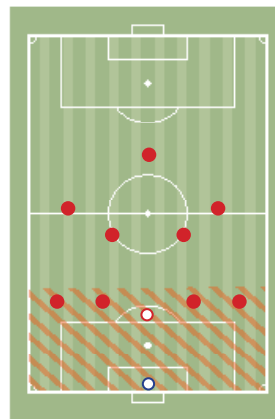
РИКАРДО КАРВАЛЪО,
ЗАЩИТНИК НА ПОРТУГАЛИЯ, 2003-2016 г.

ЛИБЕРО

Както самото име подсказва, ролята на либерото (или метачът) е да „измете“ топката, ако атакуващият отбор пробие отбраната. За разлика от колегите си от защитата, той не пази определен нападател. Вместо това, като последен човек, за него остава да се движи свободно пред вратата, затваряйки всякакви пролуки в отбраната. Способността да предвижда играта е особено важна, тъй като той трябва предварително да разбере как ще се развие една атака от която и да е зона на терена.

ГАЕТАНО ШИРЕА

Истински джентълмен във футбола, Гаetano Ширеа бе един от най-великите защитници в историята. Световният шампион с Италия от 1982 г. и на „Ювентус“ бе известен със своята елегантност, стил и спортменско поведение. Със на „Ювентус“ можеше еднакво добре да започва атака и да предотвратява опасност. Ширеа е и футболист, спечелил всичко възможно във футбола.

Движение
По принцип либерото се движи най-вече на страни в полето пред вратата, но може да се включи и в по-предни позиции.

ЗОНАТА НА ЛИБЕРОТО

Обикновено либерото е позициониран зад централните защитници. Тъй като няма строго определени задачи, той може да се включва напред, когато неговият отбор владее топката.

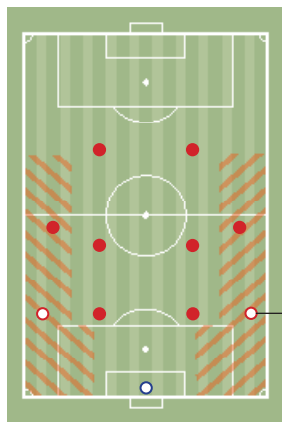
КРАЙНИ ЗАЩИТНИЦИ

Стандартната защитна формация от четирима души включва двама централни защитници (виж стр. 43) в средата на зоната и двама крайни защитници (лев бек и десен бек) отстрани. С развитието на футбола се изменя и ролята на крайните защитници, които започват да се наричат халф-бекове (халф-крила). Тяхната задача е не само да спират фланговите действия на съперника, но и да пробиват в противниковата половина и да предоставят топки в наказателното поле.

От тях се изисква да са с добра издръжливост, да умеят да отнемат топката, да притежават добро подаване и бързина.

КРАЕН ЗАЩИТНИК

Основната задача на крайния защитник (бек) е да покрива голяма зона по фланга и да не допусне атакуващия отбор да развива атаките си по фланговете. Той трябва да бъде бърз и обикновено пази определен нападател. Също така трябва да се включва в атаката на своя отбор.

Включване в атака
Някой от крайните защитници може да реши да се включи напред в атака.

ЗОНА НА КРАЙНИЯ ЗАЩИТНИК

Крайният защитник играе на един от двата фланга на терена – левия или десния. Когато той се включи напред, то зоната му в отбрана се покрива от централните защитници.

ОЛИМПЕЙСКО ИЗПЪЛНЕНИЕ

Един от най-бързите футболисти е ниският ирански десен краен защитник Хосейн Каеби. Той твърди, че може да пробяга 100 м (330 фута) за по-малко от 10 секунди, което, ако е вярно, означава, че би се окичил с олимпийски медал.

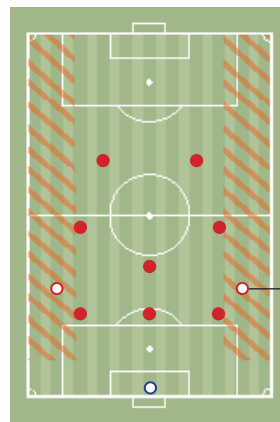

С ОБУВАНЕТО НА ОБУВКИТЕ

Централният защитник на Англия и „Лийдс Юнайтед“, Джек Чарлтън се сблъсква с трудната страна на играта още в началото на кариерата си. Преди да дебютира през 1953 г., той пита своя мениджър Рейч Картър каква тактика ще използва. Картър отговаря: „Я виж, кога техният централен нападател ще започне да куца.“

ХАЛФ-БЕК

Халф-бекът (бек-крило) е нещо средно между краен защитник и краен нападател (виж стр. 50). Той трябва да играе в отбрана като чист защитник, недопускателно нападателите да достигнат голлинията, а когато неговият отбор притежава топката – да изпълнява функциите на крило.

По дължината на терена
Бек-крилото има атакуваща роля и зона по цялата дължина на терена.

ЗОНАТА НА ХАЛФ-БЕКА

Халф-бекът играе по цялата лява или дясна зона на терена. Той е натоварен едновременно със защитни и с атакуващи функции.

КАФУ

Бразилските футболни отбори имат традиция да използват халф-бекове. Кафу (или Маркос Еванжелиста де Мораиш) е един от най-ярките примери. Известен с честите си включения в атака, той е един от малкото футболисти, които са играли на четири световни първенства.

ПЕТТЕ НАЙ-ИЗВЕСТНИ АВТОГОЛА

Първият официален автогол е на Гершъм Кокс от „Астън Вила“ през 1888 г. Оттогава много играчи са вкарвали голове в собствената си врата. Следват пет от най-знаменитите автоголове.

ГАРИ МАБЪТ

Във финала за Купата на Футболната асоциация през 1987 г. срещу „Ковънтри“ Гари Мабът отбелязва гол за „Тотнъм“ в редовното време. Но в продълженията на мача той изпраща топката в собствената си врата и подарява купата на „Ковънтри“.

ДЕЛФИ ХЕЛИ

През 2001 г. по време на финала за Купата на УЕФА малкият испански отбор „Алавес“ на три пъти навакса изоставането в резултата срещу „Ливърпул“. След като вече са изминали 117 минути игра, играчът на „Алавес“ Делфи Хели се опитва да изчисти центриране, но вместо това си отбелязва ефектен автогол, който дарява победата на „Ливърпул“.

СТАН ВАН ДЕН БУЙ

Нещастният Ван Ден Буй е притежател на уникален рекорд в професионалния футбол за най-много отбелязани автоголове в един мач. Като играч на белгийския „Жерминал Екерен“ през 1995 г. той се разписва три пъти в собствената си врата, дарявайки по този начин победата на „Андерлехт“ с 3:2.

БАРБАДОС СРЕЩУ ГРАНАДА

През 1994 г. по време от мач за „Шел Карибин Къп“ Барбадос водят с 2:0 на Гранада, постигайки разликата от два гола, която ги класирала напред в турнира. След като обаче Гранада вкарва късен гол, Барбадос се възползва от правилото, че един мач не може да завърши наравно, и го докарват до продължения, като си отбелязват автогол.

ПЪРВЕНСТВОТО НА МАДАГАСКАР

По време на мач от първенството на Мадагаскар през 2002 г. тогавашните шампиони от „Стад Олимпик“ протестираха срещу спорно решение за дузпа, като си вкарват автогол след нейното изпълнение. Играчите продължават да си вкарват автоголове през цялата среща, а крайният резултат е: „Стад Олимпик“ 0, „АС Адема“ 149.

ЗАЩИТНОТО КАРЕ

Участниците в стандартната защита от четирима души са известни като „защитното каре“. То се състои от двама крайни защитници (виж вляво) и двама централни защитници (виж стр. 43), или от двама крайни защитници, един централен защитник и един метач (виж стр. 43). Защитното каре трябва да действа в синхрон, като едно цяло. Например формацията в една линия дава възможност за покритие в отбрана на терена по цялата му ширина.

ЗАЩИТНОТО КАРЕ КАТО ЕДНО ЦЯЛО

Доброто нападение винаги започва с добрата защита. Едно силно защитно каре трябва да бъде добре организирано, опитно и концентрирано. Защитата трябва да бъде смес от талантиливи футболисти, които могат да играят заедно, за да могат да неутрализират атакуващия отбор. При най-добрите отбори изискването за ефективност е много високо, защото, ако нападател надиграе четворката, то почти със сигурност ще отбележи гол.

КАРЛОС ПУЙОЛ

Испанският защитник Карлос Пуйол спечели Евро 2008 и Мондиал 2010.

1 е броят на клубовете (Милан), за които е играл Франко Барези през 20-годишната си кариера.

-3 е моментният голов резултат (до сезон 2008/2009) на Джейми Карагер за „Ливърпул“ (четири гола, седем автогола).

108 е броят на поредните мачове, в които АСЕК (Абиджан) е излизал без загуба през периода 1989–1994 г.

15 е броят на допуснатите от „Челси“ голове през сезон 2004/2005 на Висшата лига.

ПОДВЕЖДАЩИТЕ ИМЕНА НА ПОЗИЦИЯТА

В началото на ХХ в., когато стандартната схема на игра е 2–3–5, двамата играчи са известни като крайни защитници, а тримата пред тях са наричани „полузащитници“ или „халфове“. Тъй като с течение на времето тактиката става все по-защитна, тримата в центъра са преместени назад в защитата, избутвайки крайните защитници към фланговете. Въпреки че името днес няма голямо значение, централните защитници все още биват наричани „център-халфове“.

ВРАТАРЯТ Е „ПЕРЛАТА В КОРОНАТА“ И ДОСТИГАНЕТО ДО НЕГО ТРЯБВА ДА Е...

НЕВЪЗМОЖНО!

ДЖОРДЖ ГРЕЪМ ЗА ВАЖНОСТТА НА ЗДРАВАТА ЗАЩИТА, МЕНИДЖЪР НА „ЛИЙДС ЮНАЙТЕД“, 1997 г.

ЗАЩИТНИЦИ ЗВЕЗДИ

НАЙ-ДОБРИТЕ ЗАЩИТНИ ЧЕТВОРКИ

Добрите отбори неизменно са изградени върху твърдата защита. Следващите защитни формации дават най-добрата представа за ролята на защитата в историята на играта.

БРАЗИЛИЯ (1958)

Централните защитници Илдерато Белини и Орландо и бековете Нилтон Сантос и Джалма Сантос може и да не са измислили формацията „защитна четворка“, но те са първите, които са я развили. Тази непреодолима формация спомага за достигането на Бразилия до титлата на Световното първенство през 1958 г.

ЛИЙДС ЮНАЙТЕД (60-ТЕ И 70-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ В.)

Джак Чарлтън, Норман Хънтър, Тери Купър и Пол Рийни въобще не са били нежни, когато е трябвало да влязат в борба за топката, но за сметка на това обаче много ефективни. Отборът на „Лийдс“ от края на 60-те и началото на 70-те години на миналия век дължи голяма част от успехите си на тази безкомпромисна защитна четворка.

МИЛАН (80-ТЕ И 90-ТЕ ГОДИНИ НА ХХ В.)

През 80-те и 90-те години на ХХ в. метачът Франко Барези, стоперът Алесандро Костакурта и бековете Мауро Тасоти и Паоло Малдини образуват в „Милан“ една от най-великите защитни четворки за всички времена. Те печелят два пъти КЕШ и веднъж наследилата го Шампионска лига.

АЯКС (1995)

Централните защитници Франк Рийкард и Дани Блинд и бековете Франк де Бур и Михаел Райцигер бяха изключително талантиливи. Тяхната формация бе част от амстердамския клуб при триумфа му в Шампионската лига през 1995 г.

ПОЛУЗАЩИТНИЦИ

Както подсказва името, полузащитниците играят в средата на терена между защитниците (виж стр. 42–45) и нападателите (виж стр. 50–53). В зависимост от формацията, която се използва (виж стр. 86–89), те могат да са от двама до петима. Точните им функции са сравнително различни, но обикновено могат да бъдат категоризирани като централни или флангови.

РОЛЯТА НА ПОЛУЗАЩИТНИКА

Полузащитникът трябва да има цялостен поглед върху играта. Неговата роля е едновременно да предотвратява и да развива колкото се може повече възможности за атака. Той трябва да бъде активно участващ и в защитата, и в атака (което включва спечелване и задържане на притежанието на топката, и подаването ѝ към нападателите), като в същото време се стреми и да отбележи гол.

НЕОБХОДИМИ УМЕНИЯ

Полузащитникът трябва да бъде в отлична физическа форма, тъй като от него се изисква да покрива цялото поле при редуващи се защита и нападение в хода на играта. С други думи, той трябва да е добър навсякъде. За да изпълни защитните си задължения, той трябва да може отлично да отнема топката, както и да печели пространство в центъра на терена. В атакуващ аспект от него се изисква да е умел в подаването, дрибъла и шутването. Също така трябва да притежава отлична техника, творческо мислене и поглед върху играта. Създаването на възможности за гол е основна част от неговата работа и без тези умения, той едва ли би могъл да го прави често.

СИЛАТА НА МАГНУС

Техниката за придаване на фалц на един изстрел (както е развита от полузащитника Дейвид Бекъм) има своите корени в науката. През 1853 г. немският физик Хайнрих Магнус доказва, че една ритната вдясно от центъра си топка ще се завърти в посока, обратна на часовниковата стрелка, а траекторията ѝ ще се измени наляво.

ЛИЪМ БРЕЙДИ

Бившият полузащитник на Ирландия, „Арсенал“ и „Ювентус“ от 70-те и 80-те години на XX в. имаше страхотна техника.

Определяне на момента

Добре избраният момент за шлагат може да е в основата на спечелването на притежанието на топката.

БОРБА ЗА ТОПКАТА

Като част от функциите в защита, полузащитникът трябва много добре да умеє да отнема топката. Голяма част от тайната на успеха се крие в „пресирането“ на съперника преди овладяването на топката.

Типове подавания

Полузащитникът трябва с еднаква лекота да прави къси и дълги подавания.

ПОДАВАНЕ

Полузащитникът подава топката по-често от всеки друг играч на терена. Най-добрите футболисти на тази позиция могат да направят 50 или повече подавания на мач с над 80% успеваемост.

Движение

Основният начин за придвижване на фланговия полузащитник в противниковото поле е дрибълът.

ДРИБЪЛ

Фланговият полузащитник има особена нужда от добри умения в дрибъла, за да се придвижи до по-добра позиция, от която да направи ефективно центриране в наказателното поле на съперника.

СРЕДНО ИЗМИНАТИ РАЗСТОЯНИЯ ПО ВРЕМЕ НА МАЧ

- Полузащитници – 12 км (7½ мили)
- Нападатели – 11,25 км (7 мили)
- Защитници – 10 км (6¼ мили)

10

11,25

12

ЦЕНТРАЛЕН ПОЛУЗАЩИТНИК

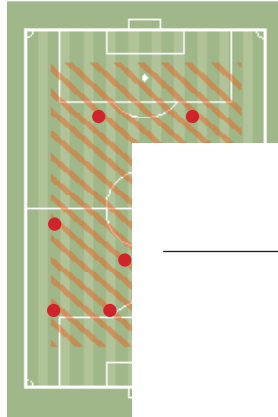
Централният полузащитник е най-натовареният играч на терена. Той трябва както да създава и развива възможностите за атака, подавайки топката към спринтиращите нападатели, така и да не забравя за отговорността си в защита. Техническите умения в дрибъла и подаването трябва да са на много високо ниво, така че да може ефективно да разпределя топките към съотборниците си. Когато не изгражда атаки и не организира играта, той се връща назад в защита, за да пресира атакуващия отбор.

ИДЕАЛНИЯТ ПОЛУЗАЩИТНИК

Полузащитникът със свободни функции по терена е идеалният полузащитник. Той е активно ангажиран във всяка една част от играта, пробягвайки от едното наказателно поле до другото в опит да наложи своята игра. Оттук следват неговата невероятна издръжливост и безпогрешната му техническа способност. Моделът за подражание е великият Ал. Ди Стефано, играл за Аржентина и „Реал“ (Мадрид) през 50-те години на ХХ в. В близкото минало и в настоящето играчи с подобни качества са Бр. Робсън, З. Зидан, Р. Бараха и А. Иниеста.

ЗОНАТА НА УНИВЕРСАЛНИЯ ПОЛУЗАЩИТНИК

Универсалният полузащитник покрива практически целия терен. Когато отборът му атакува, той стига до наказателното поле на противника, а когато се защитава, се връща пред своето наказателно поле.

От край до край
Универсалният полузащитник се движи от единия до другия край на терена.

БРАЙЪН РОБСЪН

Един от най-известните полузащитници на „Манчестър Юнайтед“, Брайън Робсън, носи капитанската лента от 1982 до 1994 г., което е клубен рекорд

ОПОРЕН ПОЛУЗАЩИТНИК

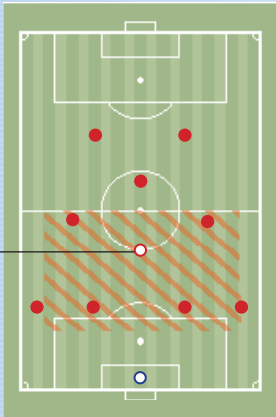
Имайки по-скоро защитни функции, опорният полузащитник е разположен пред четиримата защитници (виж стр. 45). Той има за задача да отблъсква противниковите атакуващи играчи, които се намират в зоната на полузащитата.

ЗОНА НА ОПОРНИЯТ ПОЛУЗАЩИТНИК

Опорният полузащитник играе малко по-назад от универсалния. Той развива противниковите атаки чрез пресичане на подаванията, твърди влизания и хитро пласиране.

Защита

Опорният полузащитник има задача да развива атаките на съперника, преди те да са достигнали до защитниците.

НЪГОЛО КАНТЕ

Канте изгрива първо в „Лестър“, с който сензационно става шампион през 2016 г. След това преминава в „Челси“, където освен титлата на Англия печели Шампионската лига и Лига Европа. На Мондиал 2018 неговата енергия, позициониране, отнемане на топката и пасове го превръщат в перфектния халф.

ЗАЩО СЛАГАМЕ
ОЩЕ ЕДИН СЛОЙ
ЗЛАТНА БОЯ НА БЕНТЛИТО,
СЛЕД КАТО ГУБИМ ЦЯЛАТА
КОЛА?

ЗИНЕДИН ЗИДАН

ЗА КУПУВАНЕТО НА ДЕЙВИД БЕКЪМ НА МЯСТОТО НА ОПОРНИЯ ПОЛУЗАЩИТНИК КЛОД МАКЕЛЕЛЕ ПРЕЗ 2003 г.

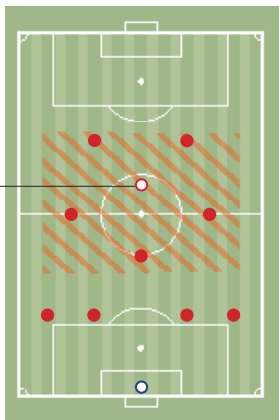

ЦЕНТРАЛЕН ПОЛУЗАЩИТНИК — ПЛЕЙМЕЙКЪР

Плеймейкърът е полузащитник, който има задача да изгражда атаките на нападателите (виж стр. 50–53) обикновено от централна позиция. За да има успех, той трябва да има страхотен пас и поглед върху играта. Един плеймейкър може да бъде „изнесен“ или „изтеглен“ (виж по-долу).

ИЗНЕСЕН ПЛЕЙМЕЙКЪР

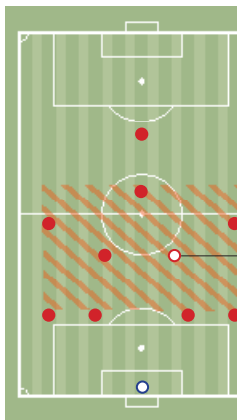
Плеймейкър се открива за подаванията и може да превърне защитните действия в атакуващи, като използва резки къси подавания. Обикновено той има много малко време, за което трябва да вземе решение, и много малко пространство, в което да раздава пасове.

Празнината
Изнесенният плеймейкър организира атаките от празнината.

ИЗТЕГЛЕН ПЛЕЙМЕЙКЪР

Изтегленият плеймейкър обикновено играе редом до опорния полузащитник (виж стр. 47). Докато опорният халф се концентрира върху защитните действия, изтегленият плеймейкър се възползва от получената подкрепа, като прави дълги извеждащи пасове.

Защитна позиция
Изтегленият плеймейкър организира атаките от по-задна позиция на терена.

ЗОНА НА ИЗНЕСЕНИЯ ПЛЕЙМЕЙКЪР

Изнесенният плеймейкър играе в „празнината“ – зоната между полузащитата и противниковата отбрана. Заемайки тази позиция, той е по-труден за опазване от противниковия отбор.

КАКА

Кака от Бразилия и „Реал“ (Мадрид) е символ на ролята на атакуващия полузащитник. Неговите умения го правят един от най-скъпо платените футболисти в света.

ЗОНА НА ИЗТЕГЛЕНИЯ ПОЛУЗАЩИТНИК

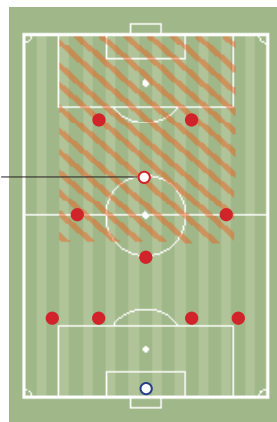
Въпреки че се намира сравнително назад, плеймейкърът е този, който отговаря за организацията на атаките. Той трябва да прави дълги подавания или през средата (по посока на спринтирация централен нападател), или към някой флангови играч.

СЕСК ФАБРЕГАС

Като звезда на „Челси“ и испанския национален отбор той представляваше завършения плеймейкър. Играта му беше съвкупност от визия, креативност и точни дълги подавания.

ЦЕНТРАЛЕН АТАКУВАЩ ПОЛУЗАЩИТНИК

Полузащитниците със склонност към атаката често са позиционирани сравнително далеч напред. Известни като атакуващи полузащитници, тези играчи често отправят страхотни удари, вкарват доста голове през сезона и имат потенциала да са звездите на отборите си. Атакуващият полузащитник трябва да има отличен поглед и техника, включително безпогрешен пас и стрелкови умения.

Велики голмайстори
Атакуващите полузащитници обикновено играят напред и са прочути с уменията си да вкарват голове.

ЗОНА НА АТАКУВАЩИЯ ПОЛУЗАЩИТНИК

С талант да избухват в наказателното поле в точния момент, атакуващите полузащитници са позиционирани напред. Те често са изнесенният връх на формацията от четири играчи „диамант“ при система 4–4–2 (виж стр. 88).

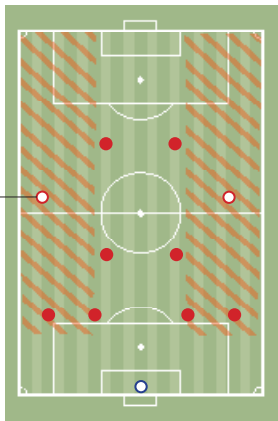

ФЛАНГОВИ ПОЛУЗАЩИТНИЦИ

Фланговият полузащитник (крило) е атакуващ офанзивен полузащитник, но за разлика от офанзивния централен полузащитник (виж вляво), той се фокусира върху една определена част от терена. Пространството, в което е ограничен крайният полузащитник, е определено от едната тъчлиния и може да варира. От фланговия полузащитник често се изисква да бъде гъвкав в движението си по терена, вместо да стои забит на фланга.

СЪВРЕМЕННИЯТ ФЛАНГОВИ ПОЛУЗАЩИТНИК

В последните години ролята на крайния полузащитник (халф) много се промени. Това е резултат от сложните тактически схеми, както и от желанието да се обърка съперникът. Появата на атакуващи крайни защитници – бек-крилата (виж стр. 45), принуждава съвременния флангови полузащитник (крило) да помага в защита, когато бек-крилото се намира напред.

В атака
Съвременният флангови полузащитник се намира на крилото, за да уплътни зоната пред атакуващия отбор.

ЗОНА НА СЪВРЕМЕННИЯ ФЛАНГОВИ ПОЛУЗАЩИТНИК

Активен едновременно в защита и нападение, съвременният краен полузащитник допринася за покритието в защита, като се връща назад и стига настрани до централната част на терена, за да допринесе за затварянето на пространствата при по-сгъстена защита.

НЕЩО ДЪЛБОКО В
МОЯ ХАРАКТЕР МИ
ПОЗВОЛЯВА ДА
ПОНАСЯМ УДАРИТЕ
И ДА ПРОДЪЛЖАВАМ
ДА СЕ ОПИТВАМ
ДА СПЕЧЕЛЯ.

ЛИОНЕЛ МЕСИ

ПОЛУЗАЩИТНИК НА АРЖЕНТИНА И ПАРИ СЕН ЖЕРМЕН

ЛИОНЕЛ МЕСИ

Аржентинецът Лионел Меси, който има страхотен ляв крак, отличен контрол на топката и завидни умения за шутиране, е най-ефективен, когато играе на десния фланг. Това му позволява да се вреже със силния си крак преди да стреля, да премине пазещия го защитник или да дриблира с топката. Неговите умения са особено впечатляващи, като се има предвид, че е страдал от недостатък на хормона на растежа, когато е бил на 11 години.

ПЕТТЕ НАЙ-ДОБРИ, НАРЕЧЕНИ „НОВИЯ МАРАДОНА“

Изключително талантивите играчи (обикновено полузащитници и нападатели) често са сравнявани с аржентинеца Диего Марadona. Ето и петте играчи от цял свят, най-често сравнявани с легендарния халф.

ГЕОРГЕ ХАДЖИ

Своенравен, но несъмнено брилянтен плеймейкър, най-великият румънски играч, без звезда в испанския, италианския и турския футбол. Големият момент за „Марadona на Карпатите“ бе голът му срещу Колумбия на Световното първенство през 1994 г.

САИД АЛ-ОВАЙРАН

Вече национален герой заради класирането на Саудитска Арабия за първи път на Световно първенство през 1994 г., Овайран пробяга с топка в краката 64 м (70 ярда) срещу Белгия, преди да отбележи гол и да изпрати отбора си в елиминационната фаза. Това му спечели прозвището Арабския Марadona.

АХМЕД АЛ КАС

Ал Кас бе един резултатен полузащитник, който постоянно се оглежда за възможности за атака. „Марadona на Нил“ поведе египетския национален отбор към Световното първенство през 1990 г.

ГЕОРГИ КИНКЛАДЗЕ

„Марadona на Кавказ“ преминава в „Манчестър Сити“ през 1995 г. и там показва такава брилянтност в дрибъла като атакуващ полузащитник, че феновете го избират за един от тримата най-култови герои на клуба за всички времена.

МИРКО ВУЧИНИЧ

Черногорският „Марadona на Балканите“ (титла, преди това присъдена на албанеця Едвин Мурати) беше звезда в италианската Серия А. След 5-месечна забрана след разправа с един съдия порасналият плеймейкър показва способности, каквито и Марadona би припопнал у себе си.

НАПАДАТЕЛИ

Нападателят в един отбор са позиционирани най-напред, в максимална близост до вратата на съперника. Тези играчи имат различни физически данни – от дребни на ръст и бързи, до високи и мощни. Всички те обаче имат една основна задача – да отбелязват голове. По правило нападателите голмайстори често са най-почитаните и най-скъпи играчи.

РОЛЯТА НА НАПАДАТЕЛЯ

Освен да се възползва от възможностите за отбелязване на гол, от тях се очаква и да създават голове възможности за останалите нападатели, за атакуващите полузащитници и плеймейкърите (виж стр. 46–49). Нападателят трябва да могат да задържат топката, докато получат подкрепата на повече съотборници в атака. Обикновено отборите играят с един или двама нападатели.

НЕОБХОДИМИ УМЕНИЯ

Тъй като има различни начини за отбелязване на гол, има и различни типове нападатели. Все пак за всички важат общи физически характеристики. Нападателят трябва да са бързи (поне на къси разстояния), да имат голям кураж и инстинкт за гола. Умението да шутират отлично е задължително, а освен него уменията при игра с глава, центриране и подаване са съществени за създаването на голова ситуация и за надиграването на защитниците при напредването по терена.

Силен удар
Бързото движение на шутиращия крак прави удара силен.

Стабилен удар
Ударите с глава трябва да са с центъра на челото.

УДАР С КРАК

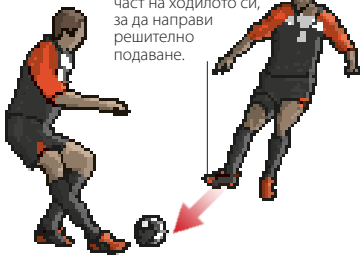
Тъй като топката достига до нападателя с различна скорост и под различен ъгъл, има много техники за шутиране. Все пак най-известен е ниският силен удар, който се прави с горната извивка на ходилото.

ИГРА С ГЛАВА

Използвана при подаване, изстрел или за контролиране на топката, играта с глава е основно умение не само за нападателите, но и за всички футболисти. Това е много важно качество и в нападение, и в защита.

Бърз пас

Нападателят използва вътрешната част на ходилото си, за да направи решително подаване.

Фалцово центриране
Добре центрираната топка е отличен начин да се надиграе защитата.

ЦЕНТРИРАНЕ

Центрирането, при което топката бързо е прехвърлена от края на терена към зоната пред противниковата врата, се използва, за да се даде топката на нападателите в предни позиции. Добре изпълнените центрирания са трудни за неутрализиране.

ПОДАВАНЕ

Добре направеното подаване има три елемента: подходяща сила, съответна посока и точно избран момент. Един нападател използва вътрешната част на ходилото си, за да прави бързи и остри пасове.

РОБЕРТ ЛЕВАНДОВСКИ

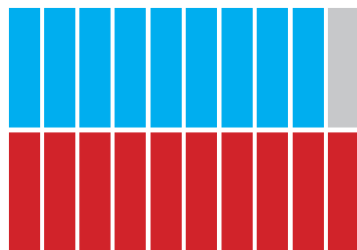
Един от най-добрите нападатели в историята на Бундеслигата Левандовски винаги намира начин да вкара за „Байерн“. В края на сезон 2020/21 той има 277 гола в Бундеслигата.

СВЕТКАВИЧНА БЪРЗИНА

Нападателят трябва да е бърз. На късите дистанции много от тях могат да бягат почти толкова бързо, колкото спринтьорите на 100 м.

Нападатели – 9,7 м в секунда

Спринтьорите на 100 м – 10,1 м в секунда

ЦЕНТРАЛЕН НАПАДАТЕЛ

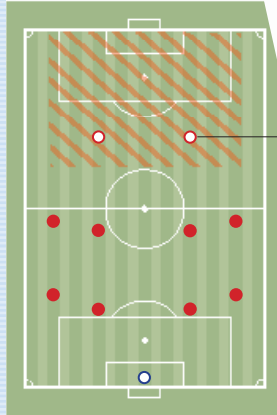
С основна цел да вкара колкото се може повече голове, централният нападател е висок и мощен физически играч, който си пробива път към топката преди съперниците си. Той обикновено действа в близост до вратата, където очаква да получи топката от съотборниците си от защитата или полузащитата. Той често бележи от центрирания, като използва височината и силата си при играта с глава. Също така централният нападател може да задържа и предоставя топката на някой от съотборниците си, който да шутира към вратата.

НЕОБХОДИМИ УМЕНИЯ

Централният нападател трябва да притежава голяма физическа мощ и да е способен да играе с глава. Той трябва да е много точен стрелец и освен това да може да задържа топката, докато съотборниците му се придвижат в по-предни позиции и му окажат подкрепа. Централният нападател често играе с гръб към вратата, затова трябва да умее да запазва контрол над топката с противников защитник зад гърба си, докато се оглежда за свои съотборници.

АЛЪН ШИЪРЪР

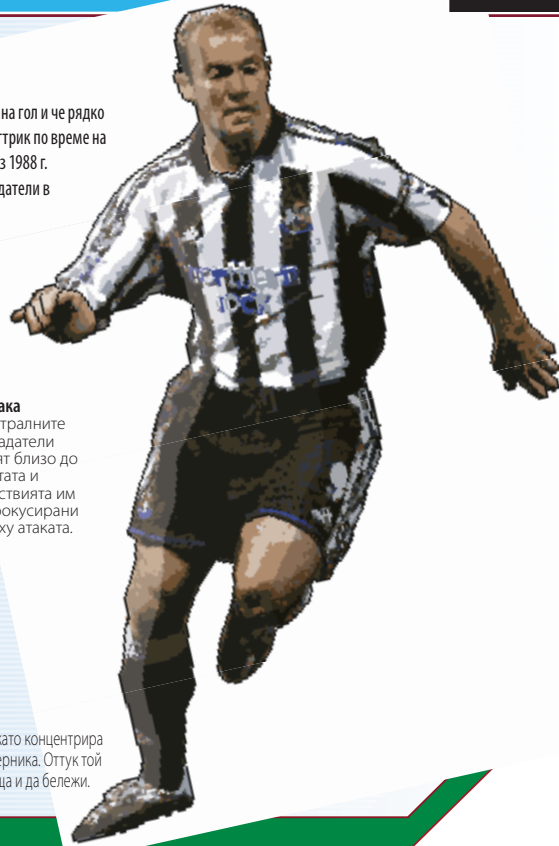
Известен с вдигнатата си ръка след отбелязване на гол и че рядко играе с гръб към вратата, Шийърър отбелязва хеттрик по време на дебюта си в лигата с екипа на „Саутхемптън“ през 1988 г. Шийърър е един от класическите централни нападатели в историята на футболa.

ЗОНА НА ЦЕНТРАЛНИЯ НАПАДАТЕЛ

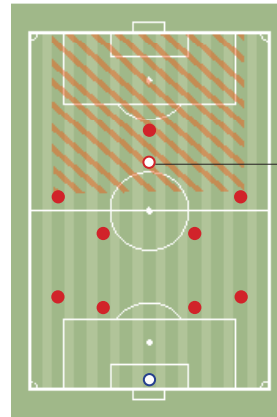
Централният нападател се движи в предни позиции, като концентрира действията си най-вече в зоната пред вратата на съперника. Оттук той е в най-добра позиция да получава топки, да се обръща и да бележи.

В атака
Централните нападатели стоят близо до вратата и действат им са фокусирани върху атаката.

ИЗТЕГЛЕН НАПАДАТЕЛ

Изтегленият назад нападател има подобна на атакуващия полузащитник роля (виж стр. 48), при която играе между полузащитата и противниковата отбрана и има за задача да организира атаките на отбора си. Все пак този играч е сам на този пост, докато до плеймейкъра те са двама. Много от най-великите играчи в историята са били изтеглени назад нападатели.

Положение
Изтегленият нападател задържа топката, гради атаките или шутира от позицията си.

ЗОНА НА ИЗТЕГЛЕНИЯ НАПАДАТЕЛ

Изтегленият назад нападател се намира в зоната между халфовата линия и противниковата защита. В нея той задържа топката, подава към съотборниците си и шутира към вратата.

РОБЕРТО ФИЛМИНО

Може би недооценен извън Ливърпул, бразилецът Филмино се превърна в решаващ футболист в атаката на „червените“ със Садио Мане и Мохамед Салах.

СВОБОДА НА ТЕРЕНА

Изключителни таланти, като Диего Марадона и Зинедин Зидан, блестят на тази позиция, тъй като им е позволена пълна свобода на терена и по такъв начин те са имали възможност да реализират творческите си умения. Изтегленият нападател трябва да внимава едновременно за позициите и на съотборниците си, и на съперниците си. От него се изисква да може да усеща момента за включване, за да може да получи пас, а също така и той самият да е отличен подавач, да умее да сменя рязко посоката и да притежава рязък старт.

ТЕЛЕПАТИЧЕН ЕКСПЕРИМЕНТ

През 70-те години на ХХ в. нападателите на „Ливърпул“ Кевин Кигън и Джон Тошак развиват такова инстинктивно партньорство на терена, че много хора си мислят, че двамата се разбират с помощта на телепатия. За да провери тази теория, местният телевизионен канал ги кани в студиото си със задачата да познаят какво е нарисувано върху картата на другия. Всеки път те дават верен отговор. По-късно Тошак признава, че са виждали отразените върху обективите на камерите фигури.